

Kompetencje kluczowe w nowoczesnej szkole

I. Planowanie, organizowanie i ocenianie własnego uczenia się.

Kompetencja ta ma służyć temu, aby uczniowie:

- planowali wykonania zadania,
- byli świadomi celów i przedmiotów uczenia się,
- uczyli się świadomie i odpowiedzialnie.

Kiedy człowiek się uczy, nieustannie podejmuje decyzje typu: czego i w jakiej kolejności uczyć się, jak wyłapać błędy i luki, co uznać za najważniejsze i jak te najistotniejsze fragmenty wyróżnić z całości materiału. Obecnie większość decyzji podejmuje w szkole nauczyciel, przekazuje je uczniowi, a więc uczeń uczy się pod dyktando. Trafne podejmowanie decyzji to umiejętność, którą młody człowiek powinien opanować, by w efekcie odciążyć nauczyciela z odpowiedzialności za swoją edukację. A więc należy dążyć do tego, by uczeń posiadał umiejętność planowania, organizowania, kontrolowania przebiegu i rezultatów oraz doskonalenia własnego uczenia się. Czyli uczymy świadomego i planowego uczenia się.

II. Skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach.

Kompetencja ta ma służyć temu, aby uczniowie:

- precyzyjnie wyrażali swoje myśli,
- nauczyli się słuchać innych,
- mówili tak, aby byli rozumiani,
- odczytywali znaki pozawerbalne.

Znaczenie umiejętności nawiązywania kontaktów między ludźmi nieustannie rośnie. Komunikują nam, czego się od nas oczekuje, my komunikujemy nasze oczekiwania. Dają nam do zrozumienia, jakie mają intencje, jacy są, informują. My zaś mamy własnych adresatów. Praca, sprawy publiczne i prywatne wymagają umiejętności porozumiewania się co do zamiarów, potrzeb, mości. Jeśli umiemy podzielić się wiedzą, nasze wprawy ułożą się lepiej. Innymi słowy, człowiek coraz częściej musi korzystać z umiejętności doprowadzania innych do rozumienia jego komunikatów i rozumienia komunikatów przekazywanych jemu. Czyli uczymy krytycznego rozumienia innych i czynienia siebie zrozumiałym.

III. Efektywne współdziałanie w zespole.

Kompetencja ta ma służyć temu, aby uczniowie:

- umieli znaleźć się w różnych zespołach, podejmowali różne role (trzeba umieć być przełożonym, partnerem i podwładnym),
- uczyli się wspólnego organizowania zadań i współpracy z innymi
- podejmowali odpowiedzialność za pracę grupy.

I w pracy, i poza nią człowiek wykonuje coraz więcej zadań wspólnie z innymi. Skład zespołów zmienia się, ale współpracować trzeba umieć z każdym. Zmieniają się nasze role - raz organizujemy pracę zespołu, a kiedy indziej jesteśmy członkiem zespołu, któremu kto inny wyznacza zakres pracy i jej kierunek. Trzeba umieć być przełożonym, partnerem i podwładnym. Praca w małych grupach na lekcji przygotowuje do pracy i współpracy. Uczymy uczniów organizowania wspólnego wykonywania zadań i pracy w grupie.

IV. Rozwiązywanie problemów w twórczy sposób.

Kompetencja ta ma służyć temu, aby uczniowie:

- umieli dostrzegać problemy,
- przyjmowali twórczą postawę,
- umieli stawiać hipotezy, weryfikować je,
- umieli korzystać z posiadanej wiedzy w nowych sytuacjach.

Zarówno w pracy, jak poza nią, zaskakują nas sytuacje nietypowe, w których trzeba zdecydować się na nietypowe postępowanie. Najpierw zwykle sprawdzamy, czy w naszym zakodowanym systemie działań znajdziemy coś odpowiedniego. Jeśli nie, próbujemy określić na czym polega ta nietypowa trudność. Następnie staramy się korzystając z wiedzy zdobytej wcześniej zorientować się, jakie

wiadomości są nam potrzebne i jak je uaktywnić. A wówczas, decydujemy, jak postąpić. Wszystko to są umiejętności oparte na swoistej wrażliwości na to, co nowe i inne. materiał nauczania daje wiele okazji do rozwiązywania problemów, jeśli tylko pomyślimy o myśleniu uczniów, nie zaś o ich pamięci. Czyli uczymy dostrzegania i określania problemu, wyszukiwania, tworzenia i weryfikacji metod jego rozwiązania oraz posługiwania się nimi.

V. Sprawne posługiwanie się komputerem.

Kompetencja ta ma służyć temu, aby uczniowie:

- umieli sięgać do nowych źródeł informacji, celowo je gromadzić i przetwarzać.

Dzięki komputerom mamy łatwy dostęp do ogromu informacji potrzebnych w danej chwili dla wykonania konkretnego zadania. Możemy wykorzystać te informacje na wiele sposobów. Trudno wykonywać dziś bardziej skomplikowane prace bez komputera, z którego czerpiemy informacje, a także przekazujemy informacje i je przetwarzamy. Odpowiednio oprogramowany komputer dostępny w klasie zrównuje pozycje nauczyciela i uczniów wobec naukowej wiedzy. Niezależnie od lekcji służących opanowaniu umiejętności posługiwaniu się komputerem, prowadzić trzeba lekcje, na których wykorzystuje się komputer dla celów wypływających ze zwykłego materiału nauczania danego przedmiotu. Czyli uczymy celowego gromadzenia i przetwarzania wiadomości przy wykorzystaniu środków informatycznych.

Poziomy kompetencji

I. Planowanie, organizowanie i ocenianie własnego uczenia się

Etap 1

Uczeń podejmuje próby wykonania zadania.

Etap 2

Potrafi określić cel ogólny zadania i kolejność wykonywanych prac.

Etap 3

Potrafi zdobyć brakujące i dostępne informacje.

Etap 4

Uczeń potrafi ocenić wyniki i porównać je z zamierzonym celem.

II. Skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach

Etap 1

Uczeń potrafi zrozumieć zadanie wyrażone w prosty i jednoznaczny sposób, ustnie bądź pisemnie.

Uczeń potrafi wyjaśnić, w jakiej sytuacji znajdują się wykonujący pracę i potrafi objaśnić niektóre wyniki dotychczasowej pracy. Mógłby to być na przykład stosunkowo prosty opis słowny lub krótki, natychmiastowy opis pisemny.

Etap 2

Uczeń potrafi określić zadanie wynikające z danej sytuacji i potrafi spośród ustnych, pisemnych i wizualnych informacji wyłowić te, które są potrzebne do wykonania zadania.

Uczeń potrafi przedstawić użyte metody i wyniki w uporządkowanej, logicznej kolejności. Mógłby to być uporządkowany raport, w którym istniałaby możliwość skorzystania i wyboru kombinacji właściwych środków.

Etap 3

Uczeń potrafi analizować informacje i sytuacje, formułować zadania i zdobywać dostęp do informacji potrzebnych do skutecznego i efektywnego poradzenia sobie z tymi przez siebie określonymi zadaniami.

Uczeń potrafi stworzyć jasny, dobrze przedstawiony i uporządkowany raport, używając kombinacji najbardziej odpowiednich środków. Raport może na przykład zawierać wytłumaczenie przyjętej strategii, uzasadnienie, co było konieczne, a co można było uznać za zbędne i komentarz dotyczący założeń i uproszczeń.

III. Efektywne współdziałanie w zespole

Etap 1

Uczeń współpracuje w grupie jako jej członek. Pyta, prosi o wyjaśnienie, słucha dyskusji, potrafi dostosować się do decyzji grupy w sprawie pracy do wykonania.

Etap 2

Uczeń świadomie uczestniczy w grupowej dyskusji i podejmowaniu decyzji, staje się odpowiedzialny za grupę. Jest świadomy zalet i mocy negocjacji. Potrafi zaakceptować zdanie grupy lub bronić własnego punktu widzenia. Doświadczył różnych sposobów pracy oraz potrafi podjąć decyzję o tym, jaką przyjąć postawę.

Etap 3

Uczeń jest świadomy różnych ról i różnego rodzaju odpowiedzialności w grupie, potrafi wybrać własną rolę albo zaakceptować zadaną. Jest w stanie prowadzić proces decyzyjny w grupie sugerując sposoby pracy oraz przyjąć odpowiedzialność za prowadzenie grupy. Wykazuje gotowość do modyfikacji preferowanego przez siebie sposobu pracy. Zachęca innych do pracy, utrzymuje partnerską atmosferę.

IV. Rozwiązywanie problemów w twórczy sposób

Etap 1

Uczeń będzie w stanie ocenić sytuację, rozpoznać rodzaj problemu i wybrać poznaną uprzednio technikę, aby znaleźć rozwiązanie. Problem do rozwiązania będzie typowy, jednoetapowy.

Uczeń będzie zdawał sobie sprawę z potrzeby oceny wartości, odpowiedniości i dokładności uzyskanych rezultatów. Aby ocenić ich trafność, będzie sprawdzać rezultaty w konkretnych sytuacjach.

Etap 2

Uczeń będzie w stanie zanalizować sytuację i rozpoznać rodzaje problemów przez nią stworzonych. Określi rodzaje technik potrzebnych do znalezienia rozwiązania. Problem może być złożony, wieloetapowy.

Uczeń rozumie potrzebę oceny rezultatów oraz potrzebę zmiany i adaptacji technik, aby stworzyć efektywniejsze, dokładniejsze i ogólniejsze rozwiązanie. Będzie w stanie wyciągnąć wnioski ze swych rezultatów, uzasadnić wybrany sposób postępowania.

Etap 3

Uczeń określa sytuację, rozpoznaje zawarte w niej problemy, dokonuje analizy sposobów ich rozwiązania, tworzy struktury techniki, aby z nią sobie poradzić. Rodzaje problemów mogą pozostawać nie do końca jasne dopóki wyniki nie zostaną zanalizowane.

Uczeń będzie świadomy potrzeby formułowania hipotez dotyczących wyników, aby zaplanować eksperymentalne sytuacje w celu sprawdzenia tych hipotez, ich ewaluacji, a następnie postawienia nowych hipotez. Uczniowie wykażą gotowość wejścia w strukturę problemu i zajmowania się nimi od środka.

V. Sprawne posługiwanie się komputerem

Etap 1

Uczeń wie, jak wybrać i zastosować niezbędną wiedzę i umiejętności w danym obszarze technologii informacyjnej. (Potrafię, zatem robię to.)

Etap 2

Uczeń jest w stanie rozpoznać zadania, jakie należy przedsięwziąć w celu osiągnięcia wyników. Uczeń jest w stanie skorzystać z wiedzy i umiejętności, by wykonać zadania. (Nie potrafię, więc muszę stwierdzić, co trzeba wiedzieć, aby to zrobić.)

Etap 3

Uczeń jest w stanie krytycznie zastosować refleksyjne i oceniające procedury do stwierdzenia efektywności i wydajności procesów przedsięwziętych w celu wykonania zadań i osiągnięcia wyników. (Zrobiłem, zatem muszę ocenić, jak to zrobiłem.)